

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

3.Bf.219/2022/16. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2023. január 25. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társa ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2022. március 31. napján kelt 27.B.1221/2019/81. számú ítéletét Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlott vonatkozásában megváltoztatja.

A vádlottak költségvetési csalás büntetteként értékelt cselekményeit a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősíti, az 1978. évi IV. törvényre utalást mellőzi.

Terhelt2 II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 3 (három) évi próbaidőre felfüggeszti, a közügyektől eltiltást mellőzi.

A vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben állapítja meg azzal, hogy Terhelt1 I. r. vádlott és Terhelt2 II. r. vádlott -utóbbi a szabadságvesztés büntetés végrehajtása esetén- legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsáthatók feltételes szabadságra.

Terhelt1 I. r. vádlott lakóhelye helyesen Cím1. szám.

Terhelt2 II. r. vádlott lakóhellyel nem rendelkezik, kézbesítési címe Cím25 szám (Személy1 címén).

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlott vonatkozásában helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban a II. r. vádlott kirendelt védőjének díjaként 15.600 (tizenötezer-hatszáz) forint bűnügyi költség merült fel, melyet az állam visel.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság ítéletében Terhelt1 I. r. vádlott bűnösségét költségvetési csalás büntettében (Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés a) pont), felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettében (Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés a) pont), folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat-felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) és felbujtóként folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat-felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) állapította meg. Ezért őt halmazati büntetésül 2 év 8 hónap szabadságvesztés büntetésre, 5 év közügyektől eltiltásra és 5 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte.

[2] Terhelt2 II. r. vádlott bűnösségét költségvetési csalás büntettében (Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés a) pont), bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében (Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés a) pont), folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat-felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) és bűnsegédként folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat-felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) állapította meg. Ezért őt halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztés büntetésre, 5 év közügyektől eltiltásra és 5 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte.

[3] Rendelkezett a bűnjelekről és az eljárás során felmerült bűnügyi költség összegéről és annak viseléséről.

[4] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a nyilatkozattételre 3 munkanap fenntartását követően, határidőn belül a vádlottak terhére a büntetésük súlyosítása, a költségvetési csalások minősítésének a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerinti megváltoztatása, valamint a végrehajtási fokozat és a feltételes szabadságra bocsáthatóság megállapítása érdekében jelentett be fellebbezést.

[5] Terhelt1 I. r. vádlott és védője elsősorban felmentésért, másodsorban téves jogi minősítés miatt, harmadlagosan enyhítésért jelentett be jogorvoslati kérelmet.

[6] Terhelt II. r. vádlott és védője 3 munkanapot tartottak fenn a jognyilatkozataik megtételére, ezen határidőn belül a védő elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében fellebbezett és ezen túlmenően indítványozta, hogy védeence megromlott egészségi állapotára figyelemmel a másodfokú bíróság tartson tárgyalást és rendelje el a II. r. vádlott igazságügyi orvosszakértői vizsgálatát a börtöntűró képességére vonatkozóan.

[7] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség Bf. 417/2022/2. számú átiratában az ügyészi fellebbezést helyes indokainál fogva fenntartotta azzal a megjegyzéssel, hogy a büntetések súlyosításán kívül kifogásolt jogi minősítési hiányosságot és a büntetés kiszabásával kapcsolatos járulékos rendelkezéseket valójában az ítélet tartalmazza az indokolási részében, azonban ezek a rendelkező részből kimaradtak, azokat pótolni, az indokolásból átemelni szükséges.

[8] A védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak, azok tartalmára figyelemmel a felülbírálat terjedelme a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése értelmében teljes.

[9] Álláspontja szerint az ügy tanácsülésen történő másodfokú elbírálásának feltételei fennállnak, bejelentette, hogy az esetleg kítűzésre kerülő nyilvános ülésen nem vesz részt.

[10] Kifejtette, hogy az első fokon eljáró törvényszék az ügy tárgyalása során a perrendi szabályokat maradéktalanul betartotta, eljárási szabálysértést nem követett el.

[11] A vád tárgyává tett cselekmény elbírálásához szükséges bizonyítást lefolytatta és valamennyi bizonyítékot értékelési körébe vont. A tényállást a bizonyítékok egyenként és egymással összefüggő gondos értékelése alapján állapította meg és helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a vád tárgyává tett bűncselekményeket a rendelkező részben megjelölt elkövetői alakzatokkal a vádlottak elkövették. A megállapított tényállás irányadó a másodfokú eljárásban is.

[12] A vád tárgyává tett bűncselekmény minősítését az írásba foglalt ítélet jogi indokolási részében és a szóbeli indokolásában az elsőfokú bíróság helytállóan határozta meg, azonban a rendelkező részben hiányosan jelölte meg azokat, mert abból kimaradt az üzletszerű elkövetésre utalás, ezt helyesbíteni szükséges.

[13] A törvényszék a büntetés kiszabása során a bűnösségi körülmények közül eltúlzott jelentőséget tulajdonított az időmúlásnak, amikor a vádlottakkal szemben az enyhítő szakasz alkalmazásával, jóval a halmazati büntetési tétel alsó határa alatt, messze elmaradva a középértéktől, határozta meg a szabadságvesztéseiket. A vád tárgyává tett költségvetést károsító bűncselekmények tárgyi súlyához képest a kiszabott büntetések indokolatlanul enyhék, ellenkezik a büntetési célokkal, figyelemmel arra is, hogy bár a vádlottak büntetlenek voltak az elkövetéskor, azonban az I. r. vádlott 3 különböző büntetőeljárás hatálya alatt állt. Rá vonatkozóan az ítélet személyi részét ki kell egészíteni azzal, hogy volt még a feltüntetettek túl egy időközbeni elítélése is, amelynek szintén a hatálya alatt állt az elkövetéskor. A Komáromi Járásbíróság a 2012. október 29. napján kelt, 2013. október 8. napján jogerős 5.B.14/2012/23. számú ítéletével a 2011. március 31. napján elkövetett

maradandó fogyatékossgot eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt 1 évi — 3 év próbaidőre felfüggesztett — fogházbüntetésre, 2 év járművezetéstől eltiltásra és 630.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Míg a II. r. vádlottal szemben az súlyosít, hogy az elkövetési időszakot részben fedő ugyanilyen jellegű bűncselekmény elkövetése miatt emelt külön eljárásban vádat az ügyészség. A II. r. vádlott esetében a ténybeli beismerése nem vehető figyelembe enyhítő körülményként, mert csak a bűnösségre kiterjedő beismerés számít ilyennek.

[14] Az időmúlás ténye az ügyészség álláspontja szerint arra ad lehetőséget, hogy a középértékűtől a vádlottak javára a törvényszék eltérjen, de semmilyen olyan különös méltánylást érdemlő körülmény nem merült fel az eljárás során, amely az enyhítő szakasz csaknem kimerítő alkalmazását indokolná. A halmazati büntetési tétel alsó határa feletti büntetés kiszabására kell, hogy sor kerüljön a büntetési célok elérése érdekében, éppen azért, hogy a generális prevenciót is szolgálva a további rendkívüli elszaporodottság ellen hasson.

[15] Az ítélet járulékos rendelkezései körében megjegyezte, hogy bár az ítélet rendelkező részéből kimaradt, az indokolási rész foglalkozott mind a vádlottak szabadságvesztés büntetése végrehajtási fokozatának-, mind a legkorábbi feltételes szabadságra bocsáthatóság meghatározásával, ezeket szükséges átemelni a rendelkező részbe.

[16] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék 27.B.1221/2019/81. számú ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján változtassa meg akként, hogy a vádlottak költségvetési csalás büntettként minősített bűncselekményét a Btk. 396. § (1) bekezdés a/ pont és (5) bekezdés b/ pontja szerint jelölje meg, a vádlottak szabadságvesztésének tartamát lényegesen súlyosítsa, a rendelkező részben állapítsa meg, hogy a szabadságvesztésük végrehajtási fokozata börtön és a szabadságvesztésükből legkorábban a kétharmad rész kitöltését követő napon bocsáthatók feltételes szabadságra.

[17] A II. r. vádlott védője által előterjesztett bizonyítási indítványt nem tartotta alaposnak, mert az ítéletben rögzített személyi körülmények szerint a II. r. vádlott járása nehezített, lába állandó jelleggel fel van dagadva, orvosnál azonban nem járt vele. Ilyen körülményekre figyelemmel a börtöntűró képességének vizsgálata nem indokolt.

[18] Az I. r. vádlott védője a jogorvoslati kérelme írásbeli indokolásában az elsőfokú ítéletet megalapozatlannak, az abban foglalt jogi minősítést pedig tévesnek tartotta, mert nem lehet megállapítani kétséget kizáróan, hogy Terhelt I. r. vádlott bűncselekményt követett volna el, ezért elsődlegesen az I. r. vádlott felmentését kérte.

[19] Álláspontja szerint ugyanakkor a törvényszék nem tett eleget az indokolási kötelezettségének sem, ezen túlmenően pedig az elsőfokú ítélet rendelkező része és az indokolása oly mértékben ellentétes, amely a másodfokú eljárásban nem orvosolható és ezért abszolút hatályon kívül helyezési ok áll fenn. Az elsőfokú ítélet rendelkező részét hiányosnak is látta abban a tekintetben, hogy semmilyen utalást nem tartalmaz a kiszabott büntetés végrehajtási fokozatára, valamint a vádlottak feltételes szabadságra bocsátásáról sem rendelkezik, így a kiszabott szabadságvesztés értelmezhetetlen, ennél fogva végrehajthatatlan.

[20] Mindezekén túlmenően pedig az I. r. vádlottal szemben az elsőfokú ítéletben kiszabott 2 év 8 hónap szabadságvesztés büntetést eltúlzottan súlyosnak találta, ezért harmadlagosan a büntetés enyhítését indítványozta.

[21] Az ítélet megalapozatlanságát, utalva arra, hogy tisztában van a felülbírálat korlátaival, arra alapozta, hogy az elsőfokú bíróság tényből tényre helytelenül következtetett, az indokolásában foglaltakkal nem értett egyet, kifejtette, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján hibás következtetéseket vont le a törvényszék védenca büntetőjogi felelősségére mind a költségvetési csalás büntette, mind a hamis magánokirat felhasználásának vétsége tekintetében, vitatta az I. r. vádlottnak tulajdonított vezető szerepet is a cselekmény elkövetésében és kifogásolta, hogy a tanúként kihallgatott tanú5 cselekvősege miatt nem került részletesebben tisztázásra. Álláspontja szerint az üzletszerű elkövetés feltételei sem voltak megállapíthatók, a kétszeri elkövetés sorozatosan ismétlődőnek, rendszeresnek nem tekinthető. Az a körülmény pedig, hogy védenca felbujtóként működött volna közre a bűncselekmény elkövetésében a tényállásban leírt módon, szintén nem volt megállapítható, a II. r. vádlott nem állt ügyfele irányítása alatt, a tanúk sem támasztották alá e tényt. Felhívta a figyelmet arra is, hogy az ítélet azt rögzítette, hogy a II. r. vádlott minden esetben az I. r. vádlottnak adta oda az általa felvett pénzt, ezzel szemben a II. r. vallomásában az szerepel, hogy hol tanú5nak, hol az I. r. vádlottnak adta azt oda, amely igen lényeges eltérésnek mutatkozik.

[22] A hatályon kívül helyezésre vonatkozó indítványa tekintetében azzal érvelt, hogy az ítélet rendelkező része Terhelt1 vádlott bűnösségét a Btk. 396.§ (1) bekezdésének a) pontja és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetében mondta ki. Az (5) bekezdés a) pontja a különösen jelentős költségvetési hátrányt okozó költségvetési csalást jelöli meg, ezzel szemben az elsőfokú ítélet indokolása – ahogy erre az ügyészség is felhívta a figyelmet – a b) pont szerinti minősítésről szól. Az (5) bekezdés b) pontja alapján a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

[23] Ezen eltérés okán pedig az elsőfokú ítéletről azt látta elmondhatónak, hogy annak indokolása ellentétben áll a rendelkező részben foglaltakkal, lévén abszolút más minősítésről szól az indokolás teljes terjedelmében. Hivatkozott arra, hogy az ügyészség átiratában e kérdésben azon álláspontra helyezkedett, hogy ez nem több, mint elírás, amely a másodfokú eljárásban orvosolható. E megközelítés tévesnek tartotta és kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezésére látott alapot a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában rögzített abszolút hatályon kívül helyezési okra figyelemmel, lévén, hogy az elsőfokú ítélet rendelkező része teljes mértékben ellentétes az ítélet írásbeli és szóbeli indokolásával is.

[24] Megjegyezte, hogy az ítélet indokolása egyébként nem írja le, hogy a vádlottak a cselekményüket üzletszerűen követték volna el, ezért teljes mértékben jogszabálysértő, ha úgy kerül sor annak megállapítására, hogy azt sem az ítélet rendelkező része, sem az indokolása nem tartalmazza.

[25] A harmadlagos, enyhítésre irányuló kérelme tekintetében kifejtette, hogy tévesen kerültek értékelésre a két vádlott kapcsán az egyes enyhítő és súlyosító körülmények, és a két vádlott büntetése közötti differencia sem fogadható el számára.

[26] Terhelt I. r. vádlott nagykorú – tanulmányokat folytató - gyermekének eltartásáról gondoskodik, így ezt mindenképpen enyhítő körülményként szükséges figyelembe venni. A leghangsúlyosabb enyhítő körülmény azonban vélekedése alapján az igen tetemes időmúlás, amely semmilyen szinten nem róható fel a vádlottaknak, hiszen minden alkalommal jelen voltak az eljárási cselekményeken és ilyen tekintetben a hatóságokkal mindenben együttműködtek. Az elkövetési idő és az elsőfokú ügydöntő határozat kihirdetése között több mint tíz év telt el, amely a magyar gyakorlatot tekintve is igen jelentősnek mondható és jóval meghaladja – az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkében, valamint az Alaptörvényünk XXVIII. cikkében meghatározott – ésszerű időt.

[27] Meglátása szerint megalapozatlan az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék azon álláspontja is, melynek alapján az ügyfele esetében súlyosító körülményként szükséges figyelembe venni az általa elkövetett bűncselekmény elszaporodott voltát, ugyanis e tényt sem az ügyészség, sem a bíróság nem támasztotta alá statisztikai adatokkal.

[28] Mindezen körülmények alapján az I. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés enyhítését kérte.

[29] A II. r. vádlott védője a fellebbezés írásbeli indokolásában elsősorban a II. r. vádlott felmentését, másodsorban a kiszabott büntetés enyhítését indítványozta.

[30] A felmentés indokaként arra hivatkozott, hogy védence tévedésben volt az ügyvezetői feladatok ellátásával kapcsolatban, mivel azt rendesen fizetett munkának tekintette, de amint felismerte, hogy mi áll a háttérben, kivonult e bűnös tevékenységből. Kifejtette, hogy a bizonyítási eljárás során beszerzett bizonyítékok cáfolják, hogy ténylegesen a II. r. vádlott lett volna az, aki a cég életét irányította, és hogy az ő szándékolt akaratával került volna sor az adóhatóság megtévesztésére. Az üzletszerű elkövetés megállapítását is megalapozatlannak tartotta, mert az rendszeres haszonszerzést követel meg, azonban jelen esetben nem a kapott fizetés, hanem az adó meg nem fizetése minősül jogtalan haszonszerzésnek, melyről védence nem tudott, annak hasznából nem részesült, majdnem végig abban a feltevésben volt, hogy törvényes a cég, és az törvényesen működik.

[31] Az enyhítést célzó jogorvoslati kérelme alátámasztásaként utalt arra, hogy a II. r. vádlott beismerő vallomását elfogadta az elsőfokú bíróság, amely álláspontja szerint bűnösségre is kiterjedő volt, ezért azt indokolt a javára enyhítő körülményként figyelembe venni. Védence büntetlen előéletű, a személyi körülményeiből is kitűnik, hogy igyekszik nehéz helyzete ellenére rendezett életvitelt folytatni, munkával, jövedelemmel rendelkezik. A cselekmény elkövetése óta eltelt jelentős időmúlás egyik vádlottnak sem róható fel és így azt a II. r. vádlott javára is nagyobb nyomatékkal kell értékelni.

[32] Hivatkozott arra is, hogy a II. r. vádlott egészségi állapota rendkívül súlyos és akut, erről az elsőfokú bíróság is közvetlenül meggyőződött. Nem szerették volna szakértő

kirendelésével sem a védencét terhelő bűnügyi költséget növelni, sem a rendkívüli mértékben elhúzódottn eljárást tovább húzni, álláspontja szerint az, hogy védencc borítottúró képességgel nem rendelkezik, igazságügyi szakértői vélemény nélkül is megállapítható.

[33] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztését kérte, akár a törvényi maximumban rögzített időre.

[34] Az I. r. vádlott a jogorvoslati kérelmének írásbeli indokolása során benyújtott beadványában arra hivatkozott, hogy ártatlanul ítélte el az elsőfokú bíróság, a bűncselekményt valaki más követte el. A vádhatóság terhelt² beismerő vallomására alapította a vádat, nem vette figyelembe azt, hogy a II. r. vádlott csak azt ismerte el, hogy átvette a cégeket és hagyta, hogy más irányítsa azokat, miközben a rendelkezésre álló iratanyagból egyértelmű, hogy nem ő volt az, aki irányított. Kifogásolta, hogy annak ellenére került sor vádemelésre vele szemben, hogy a nyomozó hatóság megszüntette vele szemben a nyomozást. Hivatkozott arra, hogy mindezekre a körülményekre a törvényszék figyelmét is felhívta, de nem vették figyelembe az általa elmondottakat, amit egyébként iratokkal is alátámasztott, ugyanakkor az ítélet indokolása valótlanságokat állít, miközben őt nem tartja szavahihetőnek. Annak időpontját pedig nem rögzítette az ítélet, hogy ő mikor bujtotta fel a II. r. vádlottat a költségvetési csalás elkövetésére. és értetlenségének adott hangot a tekintetben is, hogy hogyan lehet valakit olyan bűncselekmény elkövetésére rávenni, amit következetesen tagad és nem tud róla, mert nem volt soha valós rendelkezési helyzetben egyetlen cégnél sem. Mindezekre tekintettel az ítélet megváltoztatását és az ellene felhozott vádak alóli felmentését kérte.

[35] A nyilvános ülésen az I. és II. r. vádlott védője a fellebbezés indokolásában foglaltakat változatlanul fenntartotta.

[36] Az I. r. vádlott a nyilvános ülésen megfogalmazott érdemi felszólalásában és az utolsó szó jogán nem tartotta bűnösnek és felelősnek magát a terhére megállapított bűncselekményekben. Azt kifogásolta, hogyha sem ő, sem a II. r. vádlott nem tudott a nullás adóbevallásról, akkor hogyan tudták elkövetni a bűncselekményt. A személyi körülményei körében úgy nyilatkozott, hogy elvált családi állapotú, kiskorú gyermeke nincs, de egy 20 éves, egyetemista lánya eltartásáról gondoskodik. Élettársával és e lányával él közös háztartásban. Jelenleg alkalmazottként és nem egyéni vállalkozóként dolgozik a családi vállalkozásban, a Cég²⁴-nél.

[37] A II. r. vádlott sem az érdemi felszólalás lehetőségével, sem az utolsó szó jogával nem élt. A személyi körülményei körében előadta, hogy éjszakai portásként dolgozik a használt autó kereskedelemmel foglalkozó Cég²⁵-nél (Cím²⁶ szám). A lábának nagymértékű megdagadása a szívbetegeéből ered, melyre azonban gyógyszer nem szed. Lakóhellyel nem rendelkezik, egy barátjánál lakik Település¹n, aki szívességből befogadta őt.

[38] A fellebbezések az alábbi eredményre vezettek.

[39] A bejelentett jogorvoslati kérelmek irányultsága alapján az ítéltábla a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján – az elsőfokú ítéletet az azt megelőző eljárással együtt bírálta felül, mely kiterjedt az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezésekre, az indokolás helyességére és az eljárási szabályok megtartásának ellenőrzésére. A Be. 590. § (7) bekezdés alapján az ítéltábla hivatalból felülbírálta a Be. 671. §-a szerinti egyszerűsített felülvizsgálatra tartozó rendelkezéseket is.

[40] Ennek eredményeként azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a részletes, minden körülményre kiterjedő bizonyítási eljárást a perrendi szabályok szerint, az eljárási szabályokat betartva, kellő alaposággal és körültekintéssel folytatta le. Az ítéltábla a felülbírálat során nem észlelt olyan - a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti - eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, ekként az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatát kizárja. Nem valósult meg továbbá a Be. 609.§-a szerint hatályon kívül helyezéshez vezető, az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés sem.

[41] Az I. r. vádlott védője a Be. 608.§ (1) bekezdés f) pontja alapján másodlagos indítványában az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte, mert álláspontja szerint az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes, ugyanis a rendelkező részben megállapított minősítés eltér az indokolásban foglalt minősítéstől a költségvetési csalás büntette vonatkozásában.

[42] A másodfokú bíróság e védői felvetésen túlmenően maga is észlelte, hogy a rendelkező rész és az ítélet indokolása között további eltérés is mutatkozott a vádlottakkal szemben kiszabott büntetések tartama tekintetében, mely szerint az ítélet rendelkező része az I. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát 2 év 8 hónapban, a II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát 2 évben határozta meg, míg az indokolás [164] bekezdése alapján az I. r. vádlott büntetését 2 évben, a II. r. vádlott büntetését 1 év 2 hónapban tüntette fel, ugyanakkor az indokolás [170] bekezdése a rendelkező részben feltüntetett tartamú szabadságvesztés büntetést nevesített és indokolt. Az indokolás tehát a rendelkező részben feltüntetett tartamú szabadságvesztés indokain kívül egy attól eltérő tartamú szabadságvesztés büntetésre is utalt.

[43] Ez utóbbi, ellentmondásosnak tűnő megállapítások vonatkozásában azonban egyértelműen rögzíthető volt azonban, hogy a [164] bekezdésben feltüntetett büntetések egy korábbi határozat felülrírása miatt, tévedésből maradtak benne az indokolásban, mind a kihirdetett rendelkező rész, mind az ezt támadó ügyészségi fellebbezés is az írásba foglalt ítélet rendelkező részével és az indokolás [170] bekezdésében írtakkal egyező tartamú büntetéseket tartalmaz, ezt meghaladóan pedig sem a vádlottak, sem a védőik nem hivatkoztak arra, hogy ettől eltérő mértékű büntetések kerültek volna kiszabásra, ezért az indokolás [164] bekezdésében foglaltakat az ítéltábla mint nem jelen ügyre vonatkozó – egyszerű technikai, szövegszerkesztési hiba miatt az indokolásban maradt – megállapításokat mellőzte.

[44] A védői hivatkozás a vádlottak terhén megállapított költségvetési csalások minősítésének a rendelkező részben és az ítélet indokolásban rögzített eltérő volta

tekintetében tényszerű, e körülményt a fellebbviteli főügyészség is észlelte átiratában, azonban az hatályon kívül helyezéshez ugyancsak nem vezethetett.

[45] Az 1/2007. BK vélemény értelmében a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában nevesített ok csak akkor vezet hatályon kívül helyezéshez, ha az szoros összefüggésbe hozható a bűnösség megállapításával, a felmentéssel, az eljárás megszüntetésével, a jogi minősítéssel, vagy a büntetés kiszabásával, illetve intézkedés alkalmazásával. Az ítélet rendelkező része akkor teljes egészében ellentétes az indokolással, ha a konkrét ítéleti rendelkezés indokai teljes mértékben hiányoznak, ha nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság adott rendelkezését mire alapította. Ehhez képest - és a Be. megfogalmazásából is következően - a felülbíráló bíróság valójában mérlegelhet a tekintetben, hogy megállapítható-e a „teljes mértékben” kitételekkel előírt törvényi feltétel büntetőjogi főkérdésekre konkretizált megléte. A jogi indokolási kötelezettség megsértése, illetve hiányossága - természetéből adódóan - általában nem feltétlenül képez hatályon kívül helyezési okot. Ha a jogi indokolás annyira hiányos, hogy nem állapítható meg belőle, még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés, akkor feltétlen eljárási szabálysértés állapítható meg. Ugyanez a helyzet, ha az elsőfokú ítélet rendelkező része és indokolása teljesen ellentétes. Irányadónak a kihirdetett ítélet rendelkező részét kell tekinteni. Többcselekményes ügyben az egyes részcselekmények tekintetében fennálló hiányos indokolás általában csupán relatív eljárási szabálysértés.

[46] Az ítéltábla megállapította, hogy a rendelkező rész teljes mértékben nem ellentétes az indokolással, hiszen a büntetőjogi főkérdések körében nem áll fenn ellentét, kitűnik ugyanis, hogy az elsőfokú bíróság mely tények alapján, mely cselekményeket és milyen bűncselekménynek minősített, álláspontja a felek és a másodfokú bíróság számára is megismerhető és ellenőrizhető volt. Ez esetben pedig az a körülmény, hogy a törvényszék az üzletszerűség mint minősítő körülmény megjelölésének elmulasztásával az alkalmazott anyagi jogszabályhelyet tévesen jelölte meg a rendelkező részben, az érdemi felülbírálatnak nem lehet akadálya, csupán olyan relatív eljárási szabálysértés, amely a másodfokú eljárásban orvosolható, ekként hatályon kívül helyezéshez nem vezethet.

[47] Az elsőfokú bíróság a Be. 164. § (1)-(3) bekezdésében írtakra is figyelemmel az ügyfelderítési kötelezettségének teljes mértékben eleget tett. A vád tárgyává tett bűncselekmények elbírálása szempontjából releváns bizonyítékokat feltárta, azokat egyenként és összességükben is értékelte, mérlegelése eredményéről számot adott.

[48] Ismertette a vádlottak védekezését, a tényállást az I. r. vádlott tagadó vallomásával szemben a II. r. vádlott beismerő vallomására, a tanúvallomásokra és az okirati bizonyítékokra és az azokból levonható ténybeli következtetésekre alapította, indokát adta annak is, hogy mely bizonyítékot és miért fogadott el, másokat mely okokból vetett el. A bizonyítékok vizsgálatát az eljárási szabályok megtartása szempontjából és tartalmi szempontból is elvégezte. Mérlegelése nem volt egyoldalú, abban szubjektivitás nem volt fellelhető, az értékelés, melyről számot adott, valamennyi az ügy megítélése szempontjából lényeges körülményre kiterjedt, a bizonyítékokat értékelő tevékenysége mindenben megfelel az iratok tartalmának és az ésszerű gondolkodás követelményeinek.

[49] A Be. 594. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bírósági eljárásban bizonyítás felvételének a részbeni megalapozatlanság, az eljárási szabálysértés kiküszöbölése érdekében és akkor van helye, ha a fellebbezésben új tényt állítottak, vagy új bizonyítékra hivatkoztak.

[50] A II. r. vádlott védője a fellebbezés bejelentésével egyidejűleg bizonyítási indítványt is előterjesztett, igazságügyi orvosszakértő kirendelését kérte a II. r. vádlott börtöntűró képességének tisztázása végett. Ezen indítványát azonban a jogorvoslati kérelem írásbeli indokolásában már nem tartotta fenn, úgy fogalmazott, hogy védence egészségi állapotáról az elsőfokú bíróság személyesen is meggyőződött, és e kérdés szakértői vélemény nélkül is tisztázható, a nyilvános ülésen pedig nem jelezte, hogy e körben újabb bizonyítási indítványa lenne, ezért a korábban előterjesztett és visszavont bizonyítási indítvány döntést már nem igényelt a másodfokú bíróság részéről.

[51] A vádlottak személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket a másodfokú bíróság a nyilvános ülésen tett nyilatkozatuk és a rendelkezésre álló iratok alapján a következők szerint pontosítja:

[52] Terhelt1 I. r. vádlott elvált családi állapotú, kiskorú gyermeke nincs, 20 éves egyetemista lánya eltartásáról gondoskodik. Élettársával és e lányával él közös háztartásban. Jelenleg alkalmazottként és nem egyéni vállalkozóként dolgozik a családi vállalkozásban, a Cég24-nél. Más büntetőeljárás nincs ellene folyamatban.

[53] Terhelt2 II. r. vádlott helyesen éjszakai portásként dolgozik a használt autó kereskedelemmel foglalkozó Cég25-nél (Cím26 szám). Elmondása szerint a lábának feltűnően nagymértékű megdagadása szívbetegségéből ered, melyre azonban gyógyszert nem szed. Lakóhellyel nem rendelkezik, egy barátjánál lakik Település1n, aki szívességből befogadta őt. Az elsőfokú bíróság által is nevesített, ellene folyamatban lévő másik büntetőeljárásban a Fővárosi Törvényszék a 2022. december 19. napján kelt 1.B.390/2019/212-I. számú nem jogerős ítéletével bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt halmazati büntetésül 2 év börtön fokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette és 4 évre eltiltotta a gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozástól.

[54] Az ügyészségnek az I. r. vádlott személyi körülményeinek kiegészítése, további elítélésének feltüntetése körében tett indítványát az ítéltábla a Btk. 97. § (2) bekezdése alapján nem látta megalapozottnak, mert a hivatkozott elítélést a bűnügyi nyilvántartás adatai már nem tartalmazzák, az törlésre került.

[55] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az ítéltábla kis részben megalapozatlannak találta a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja szerinti okból, mert az hiányosságban szenvedett.

[56] Ez a részbeni megalapozatlanság a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján bizonyítás felvétele nélkül, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok

tartalma alapján kiküszöbölhető volt, ennek érdekében a másodfokú bíróság a megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki.

[57] Az ítélet [22] bekezdésében feltünteti, hogy a cég5. 2021. november 6. napján a cégnyilvántartásból törlésre került.

[58] Az 1. tényálláshoz tartozó 1. számú táblázattal kapcsolatban feltünteti a 2012. május 2. napján teljesített 161. sorszámú számlát, mely átutalással lett teljesítve a cég6. mint vevő részéről, nettó értéke 4.656.000 forint, ÁFA tartalma 1.257.120 forint, míg bruttó értéke 5.913.120 forint volt, és kristálycukor termékértékesítést tartalmazott.

[59] Ezen túlmenően pedig javítja az 1. számú táblázatban lévő elírásokat, mely szerint a 99. sorszámú számla ÁFA tartalma helyesen 1.292.711 forint, a 100. sorszámú számla ÁFA tartalma helyesen 1.279.394 forint, a 101. sorszámú számla ÁFA tartalma helyesen 1.296.000 forint, a 102. sorszámú számla ÁFA tartalma helyesen 1.227.532 forint. A 111. sorszámú számla második bruttó értékeként feltüntetett 6.116.122 forintot a 113. sorszámú számla bruttó értékeként jeleníti meg.

[60] Az I. r. vádlott és védője által előterjesztett védelmi fellebbezések az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységét támadták, melyekben megismételték az I. r. vádlottnak az elsőfokú bíróság előtt előadott védekezését, illetve a védő a perbeszédében foglaltakat a következőes vádlotti tagadásra alapozva, új érveket pedig nem hoztak fel. A törvényszék az általuk felvetettekre a mérlegelése során minden tekintetben választ adott, értékelte az I. r. vádlott vallomását és az általa becsatolt, az üggyel összefüggő iratokat is, védekezésének minden egyes pontját górcső alá vette és kitért rá az indokolása során, hogy azokat miért nem tudta elfogadni. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat részletesen, magas színvonalon, logikai hibáktól mentesen elemezte, így a II. r. vádlott vallomását is, valamint a védő által nevesített tanúk vallomását is, észlelte az azokban rejlő ellentmondásokat is, és indokát adta annak, hogy mit miért fogadott, vagy vetett el, mérlegelése nem volt hiányos és azokból levont következtetések is megfelelőek voltak. Ezt összegzően a [142]-[144] bekezdésekben rögzítette, melyekkel a másodfokú bíróság teljes egészében egyetértett, azt megismételni nem kívánja.

[61] Nem tévedett akkor sem, amikor azt állapította meg a tényállásban, hogy a II. r. vádlott által a cég4. bankszámláiról, illetve EUR bankszámlájáról felvett készpénzt minden esetben Terhelt1 I. r. vádlottnak adta át, ez állt ugyanis összhangban a II. r. vádlott vallomásával, melyet az elsőfokú bíróság a tényállás alapjául e tekintetben is elfogadott. Az kétségtelen, hogy a II. r. vádlott valóban nyilatkozott úgy, hogy volt olyan, hogy tanú5nak adta át a felvett pénzt és volt olyan, hogy az I. r. vádlottnak, azonban a tárgyaláson e tekintetben úgy pontosított, (25. számú jegyzőkönyv 23. oldal), hogy amikor tanú5nal volt a bankban, a pénzt akkor is utána együtt elvitték az I. r. vádlotthoz az irodába és ott neki átadták. E nyilatkozatára figyelemmel a tényállásban rögzített megállapítás helyes volt.

[62] tanú5 a bírósági eljárásban tanúként került kihallgatásra, az arra vonatkozó figyelmeztetés mellett, hogy nem köteles olyan kérdésre válaszolni, amellyel saját magát bűncselekmény elkövetésével vádolná, figyelemmel arra, hogy az ügyben korábban gyanúsítottként került kihallgatásra. A bírósági eljárás kereteit a vád határozta meg és az

eljáró bíróság e keretek között vizsgálta a vádlottak büntetőjogi felelősségét is, melyben tanú⁵ vádlottként nem szerepelt. A tanúként tett vallomását indokoltan elfogadta a törvényszék, mert azt más bizonyítékok is alátámasztották, olyan bizonyíték, ellentétben az I. r. vádlott által mondottakkal, amelyek a tanút a tényállásban rögzített időszakban a cég⁴-hez kötötték volna, nem merült fel.

[63] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységét vitató, felmentést célzó védelmi okfejtések nem foghattak helyt, a felülmérlegelés törvényi tilalmára is figyelemmel azokat elvetette az ítéltábla.

[64] A cég⁵. cégnyilvántartásból való törlésének megállapítására a gazdasági társaság cégmásolata alapján került sor, míg a tényálláshoz kapcsolódó egyéb pontosítások alapját a rendelkezésre álló számlák képezték. E pontosítások azonban nem érintették az okozott vagyoni hátrány összegét, mert az a hiányosságtól és elírásoktól függetlenül helyesen került feltüntetésre.

[65] A megállapított tényállás alapján az elsőfokú bíróság okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, helytálló a hamis magánokirat felhasználásának vétsége tekintetében a cselekmények minősítése, az elkövetői alakzatok megállapítása valamennyi esetben és az alkalmazott Btk. megválasztása is. Az elsőfokú bíróság indokát adta, hogy miért az elbíráláskor hatályban lévő Btk. rendelkezéseit alkalmazta, okfejtése helyes volt, az I. r. vádlott által tettesként elkövetett költségvetési csalás büntette vonatkozásában – a megjelölt jogszabályhelyből és a Btk-ra utalásból adódóan is - nyilvánvalóan tévesen került sor az 1978. évi IV. törvény, a korábbi Btk. felhívására, ezért az erre való hivatkozást az ítéltábla mellőzte.

[66] Mint ahogy arra már fentebb történt utalás, a költségvetési csalás büntette vonatkozásában az ítélet rendelkező része és az indokolása mindkét vádlott esetében egymástól eltérő, a rendelkező rész az üzletszerűsége utalás helyett az (5) bekezdés a) pontját jelöli meg, ezért annak pontosítása volt szükséges.

[67] Az I. r. vádlott védőjének azon felvetése, hogy a törvényszék az üzletszerű elkövetésnek nem adta indokát egyébként sem az indokolás során, nem helytálló, mert az ítélet [155] bekezdésében, ha szükséges is, de magyarázatát adta, hogy az miért állapítható meg, miközben a terhelti rendszeres haszonszerzési szándéokra következtetést engedő tárgyi oldali körülmények – haszon keletkezése a vádlottak által képviselt gazdasági társaságoknál, a társaságok tevékenysége, a vádlottak abban játszott szerepe – a tényállásban rögzítésre kerültek. Ugyanakkor az üzletszerű elkövetést vitató védői okfejtések sem helyesek.

[68] Mint ahogy arra a Kúria a BH.2015.59. számú eseti döntésében rámutatott, mind a korábbi Btk. szerinti adócsalás folytatólagosan elkövetett bűncselekményegységébe, mind pedig a jelenleg hatályos és a felülvizsgálat tárgyát képező bűncselekmények elkövetése idején is hatályban volt Btk. szerinti törvényi egység különös eseteként szabályozott költségvetési csalásba - bár ez utóbbi bűncselekménybe nem szükségképpen - önmagukban bűncselekményt képező és a törvényi egységi konstrukció hiányában egymással egyébként valóságos anyagi halmazatban álló bűncselekmények tartozhatnak. Az a körülmény pedig, hogy a törvény rendelkezése folytán a több, egymással valódi anyagi halmazatban álló

bűncselekményt egy rendbeli bűncselekményként kell értékelni, nem vezethet oda, hogy a mesterségesen kialakított egy rendbeli bűncselekményre figyelemmel az - rendszerint több bűncselekmény elkövetését igénylő - üzletszerűség megállapítására nem kerülhet sor.

[69] Az elkövetéskor és az elbíráláskor is hatályos Btk. szerint üzletszerűen az követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. Az üzletszerűség megállapíthatóságának tehát két konjunktív feltétele van: egyfelől az azonos vagy hasonló bűncselekmények elkövetése (tárgyi oldal), másfelől pedig a rendszeres haszonszerzésre törekvés (alanyi oldal).

[70] A jelenlegi ismeretek szerint nincs a költségvetési csaláshoz hasonló jellegű bűncselekmény, mert a törvényhozó célja az volt, hogy minden olyan büntetendő magatartást, amely a legszélesebb körben meghatározott költségvetés legtágabban meghatározott vagyoni sérelmével járhat, a költségvetési csalás tényállásába illessze.

[71] Tény, hogy a költségvetési csalás tényállása ún. összefoglalt bűncselekmény. Olyan törvényi egység, amely akár egymással össze nem függő cselekményeket olvaszt egyetlen bűncselekmény tényállásába. Ennél fogva nem kizárt a bűncselekmény-egységként értékelése az egyébként térben is időben is elkülönülten végrehajtott cselekményeknek. Az ilyen önmagukban is bűncselekmény megállapítását eredményező - valódi anyagi halmazatszerű - részselekmények alapját képezhetik a több ugyanolyan bűncselekmény megállapításának az üzletszerű elkövetés fogalmában.

[72] Általában több bűncselekmény elkövetése alapján kerülhet sor az üzletszerűség megállapítására. Nem kizárt azonban az sem, hogy egyetlen bűncselekmény alapozza meg az üzletszerűséget, feltéve, hogy az elkövető rendszeres haszonszerzésre törekedve több bűncselekmény elkövetését határozta el (BH 2011. 92. II.). A rendszeres haszonszerzésre törekvés az elkövető célzatára utal. Azonban az üzletszerűség megállapítható akkor is, ha e célzat nem realizálódik, vagyis, ha az elkövető nem jut hozzá az általa remélt vagyontárgyakhoz, anyagi javakhoz, vagy ha a cselekmény(ek) más (jelen esetben a vádlottak által irányított gazdasági társaságok) rendszeres gazdagodását célozzák (BH 2008. 7. 174.), illetve, az elkövető ténylegesen nem tesz szert haszonra, vagy a felett közvetlenül nem maga rendelkezhet. Nem feltétele az üzletszerűség megállapíthatóságának az sem, hogy a bűnözés legyen az elkövető egyetlen keresetforrása. Elégséges, ha a bűncselekményeket azért valósítja meg, hogy ily módon jövedelmét rendszeresen kiegészítse.

[73] Mindezen indokokra figyelemmel, a Kúria álláspontjával egyetértve a jelen ügyben megállapítható, hogy a hatályos Btk. rendszerében a költségvetési csalásba illeszkedő, haszonszerzésre törekvő elkövetés a tényállásban megállapított ismétlődés mellett, mindkét cég, így az egyes cégeket irányító vádlottak esetében is két adóbevallási időszakot érintett, a vádlottak tevékenysége a társaságok gazdasági tevékenysége mellett, azzal összefüggésben megvalósult, az adóbevételek csökkenését célzó összehangolt tevékenység volt, ezért a terheltek terhére rótt költségvetést károsító bűncselekmények üzletszerűen elkövetettek, melyre figyelemmel az ítéltábla a vádlottak költségvetési csalás büntettként értékelt cselekményeit a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősítette.

[74] A költségvetési csalás bűntettéhez kapcsolódóan helyesen állapította meg halmazatban a törvényszék mindkét vádlott esetében a Btk. 345. §-a szerinti hamis magánokirat felhasználásának vétségét is, a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vonatkozásában megvalósított valótlán nyilatkozat tételével, a saját ügyvezetése alatt álló céghez kapcsolódóan tettesként, míg a másik vádlott ügyvezetése alatt álló cég vonatkozásában részesként, I.r. vádlottat felbujtóként, míg II.r. vádlottat bűnsegédként. A folytatólagos elkövetés megállapítása is helytálló volt, mert az azonos megsértett jogviszony tekintetében történt.

[75] Terhelt2 II. r. vádlott tudattartalmát illetően a védői hivatkozásra figyelemmel rögzíti a másodfokú bíróság, hogy mint a cég4. bejegyzett ügyvezetője, tevékenységét más személy irányítása alatt végezte és valójában alkalmazotti feladatokat látott el, de a rendelkezésre álló adatok alapján a cég működésével tisztában volt, annak gazdasági tevékenységére, a számlázási rendszerre is rálátott. Szerződéseket írt alá, számlákat állított ki és készpénzt vett fel, volt olyan beszállító, akivel találkozott is, tisztában volt azzal, hogy az ügyletek teljességbe mentek, a gazdasági események megtörténtek, így azok után a cégnek adóbevallási és fizetési kötelezettsége keletkezett. A II. r. vádlott tartotta a kapcsolatot a könyvelővel is. Mindezek alapján az rögzíthető, hogy olyan tevékenységeket végzett, amelyek messze túlmutatnak egy olyan személy szerepénél, aki a cég működésével nincs tisztában, ezért a tudattartamára vont következtetés és ezzel összefüggésben a büntetőjogi felelősségének a megállapítása is elkövetőként törvényes volt, a védő által hivatkozott tévedés fel sem merülhetett.

[76] A törvényszék kimerítően fejtette ki a költségvetési csalás bűntette vonatkozásában, hogy az mikor képez törvényi egységet és az arra való hivatkozása is helytálló volt, hogyha valamely terhelt egy költségvetést károsító cselekményt mint tettes, majd egy másik cselekményt, mint részes követ el, akkor e cselekmények nem vonhatók törvényi egységbe. Ennek figyelembevételével törvényesen minősítette a vádlottak elkövetési alakzatait, mind a tettesi, mind a részesi elkövetés vonatkozásában és azok kétszeres értékelése nem merülhet fel. A részesként elkövetett cselekmények minősítését a tettes által elkövetett cselekmény minősítéséhez igazította.

[77] Mindezek alapján a felmentésre irányuló védelmi fellebbezések e téren sem foghattak helyt.

[78] A Btk. 80. § (1) bekezdés értelmében a büntetést céljának szem előtt tartásával a törvényben meghatározott keretek között úgy kell kiszabni, hogy igazodjék a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, továbbá az egyéb súlyosító és enyhítő körülményekhez.

[79] A bíróság feladata az ítélezés során a megadott büntetési tételkeret között olyan nemű és mértékű joghátrány alkalmazása, amely kifejezi a társadalom megítélését az adott cselekménnyel kapcsolatban, ugyanakkor figyelemmel van az elkövető által megvalósított magatartásra és a személyi társadalomra veszélyességére is.

[80] Az elsőfokú bíróság a büntetéskiszabási körülményeket helyesen tárta fel, azok annyiban szorulnak pontosításra, hogy a kettőt meghaladó halmazat az, ami a vádlottak

vonatkozásában súlyosító körülmény, az I. r. vádlott terhén pedig azt kellett helyesen értékelni, hogy a vele szemben folyamatban lévő két büntetőeljárás hatálya alatt valósította meg a bűncselekményeket. Mindkét vádlott esetében tovább súlyosít a hamis magánokirat felhasználásának vétsége tekintetében a folytatólagos elkövetés.

[81] A másodfokú bíróság ugyanakkor mellőzte a súlyosító körülmények köréből a költségvetést károsító cselekmények számának a Fővárosi Törvényszék illetékességi területén igen magas elszaporodottságára való utalást az egyéb bűncselekményekhez képest, mert e körülmény megállapítására a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőket meghatározó 56.BK vélemény III/11. pontja értelmében nem volt alap. E hivatkozás szerint ugyanis e körülmény csak akkor súlyosít, ha a köztudomás szerint az ügyben elbírált vagy ahhoz hasonló bűncselekmények száma az elkövetéskor a korábbi időszakhoz képest lényeges emelkedést mutat, vagy ha számuk az adott területen lényegesen magasabb volt az átlagosnál. Az elszaporodottság súlyosító körülménykénti értékelése szempontjából ekként az elkövetéskori időszak a meghatározó, melynek egyik alapvető oka abban keresendő, hogy időszzerű büntető igazságszolgáltatás mellett a cselekmény szigorúbb büntetőjogi értékelése a büntetés generálpreventív hatását növelje, ezzel a büntetőpolitikai célokat elősegítse. A jelen ügyben tapasztalható tíz évet meghaladó időmúlás mellett azonban az elkövetéskori időszaki állapotok értékelése e hatás elérésére alkalmatlan, ezért az elszaporodottság vádlottak terhére történt értékelését a másodfokú bíróság mellőzte.

[82] Nem osztotta az ítéltábla azon ügyészi álláspontot sem, mely szerint a II. r. vádlott ténybeli beismerő vallomása nem minősül enyhítő körülménynek. A bírói gyakorlat egyértelműen kimunkálta már az enyhítő körülmény értékelésnek azon módját, mely szerint nemcsak a bűnösségre kiterjedő beismerő vallomás az, ami a terhelt javára szól, hanem a ténybeli beismerő vallomás – mint részbeni beismerés – is ilyennek tekintendő. Ez jelen ügyben azért is kellett, hogy hangsúlyos szerepet kapjon, mert a II. r. vádlott beismerő vallomására tényállást alapított a törvényszék és az a bűncselekmény felderítését is elősegítette, így nem maradhatott értékelés nélkül.

[83] Mindkét vádlott esetében további enyhítő körülmény az elsőfokú ítélet keltétől a másodfokú határozat meghozataláig eltelt további 10 hónap időmúlás is, mely a vádlottaknak nem róható fel.

[84] Mindezen tényekre tekintettel a másodfokú bíróság Terheltl I. r. vádlottal szemben alkalmazott szabadságvesztés büntetés, mint büntetési nem alkalmazását megfelelőnek találta, annak mértékével és végrehajtandó voltával is egyetértett. Az elsőfokú bíróság a védő által is hivatkozott enyhítő körülményeket messzemenően figyelembe vette, részletesen megindokolta, hogy minek milyen jelentőséget tulajdonított a büntetés kiszabása során, a Be. 564. § (4) bekezdés b) pontjában írtak alapján pedig utalt arra is, hogy a büntetőeljárás elhúzódását a vádlottak javára enyhítő körülményként értékelte és e tények együttese alapján lehetőséget látott mind a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjának alkalmazására és állapította meg a törvényi minimumhoz közelítő 2 év 8 hónap tartamban az I. r. vádlottal szemben a kiszabott szabadságvesztés tartamát, ami eltúlzottnak egyáltalán nem tekinthető. Az elsőfokú bíróságnak ugyanis azt is szem előtt kellett tartania a büntetések meghatározása során, hogy azok vonatkozásában a belső arányosságnak is érvényesülnie kell, a II. r. vádlottra kedvezőbb módon. Meg kell jeleníteni azt a büntetés kiszabása során, hogy a II. r. vádlott a cselekményeket ténybelileg beismerte, és feltárta, büntetlen előéletű volt, nehéz

életkörülményei, kiszolgáltatott helyzete sodorták ebbe a helyzetbe, míg az I. r. vádlott a vele szemben ugyanilyen jellegű bűncselekmények miatt folyamatban lévő két büntetőeljárás alatt valósította meg azokat, vezető, irányító szerepkörben. E szempontot betartva helyesen határozta meg a törvényszék a törvényi minimumban, 2 év szabadságvesztésben a II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát, melynek enyhítésére, figyelemmel arra, hogy az a kiszabható büntetés legkisebb mértéke, nyilvánvalóan nem volt lehetőség.

[85] Ugyanakkor a II. r. vádlottal szemben a szabadságvesztés büntetés végrehajtását a másodfokú bíróság szükségtelennek látta és a Btk. 85. § (1) és (2) bekezdése alapján felfüggesztette, mert úgy találta, hogy az elkövető személyi körülményeire figyelemmel alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető. Annak próbaidejét 3 évben határozta meg.

[86] Értelemszerűen a II. r. vádlott tekintetében a közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazását mellőzni volt szükséges, mert annak a Btk. 61. § (1) bekezdésében foglalt feltételei nem állnak fenn.

[87] Felhívja a másodfokú bíróság e vádlott figyelmét, hogy a Btk. 87. § b) pont értelmében a felfüggesztett büntetést végre kell hajtani, ha az elkövetőt a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.

[88] Az elsőfokú bíróság a rendelkező részben nem határozta meg a vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát és nem rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, bár az indokolásban hivatkozott rá, ezért a másodfokú bíróságnak e rendelkezési hiányosságokat pótolni kellett. Az ítéltábla a vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát a Btk. 37. § (2) bekezdés alapján börtönben állapította meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról pedig a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontja alapján rendelkezett, akként, hogy a vádlottak - a II. r. vádlott a szabadságvesztés büntetés végrehajtása esetén - legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsáthatók feltételes szabadságra.

[89] Az elsőfokú bíróság helytállóan rendelkezett akkor, amikor mind az I. r, mind a II. r. vádlottal, mint az érintett cégek vezetőivel szemben foglalkozástól eltiltás büntetést is alkalmazott. A tényállás alapján azonban rögzíthető, hogy mindkét vádlott a bűncselekményeket foglalkozása felhasználásával, szándékosan követte el, ezért a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontja alapján az eltiltás nem mellőzhető. Ez áll összhangban a 18/2007. számú BK véleménnyel, mely kimondja, hogy a "foglalkozásának felhasználásával" kitétlen azt az esetet kell érteni, amikor a foglalkozás nyújtotta lehetőség közvetlen kihasználásával kerül sor a szándékos bűncselekmény elkövetésére, vagyis amikor a foglalkozás tulajdonképpen eszköze a bűncselekmény elkövetésének, más szóval az elkövető a foglalkozás által adott lehetőséget vagy alkalmat közvetlenül kihasználta.

[90] Az enyhítés érdekében előterjesztett védelmi fellebbezések közül így a II. r. vádlott védőjének fellebbezése volt megalapozott, értelemszerűen a vádlottak büntetésének súlyosítása érdekében bejelentett ügyészi fellebbezés nem foghatott helyt.

[91] A 8/2015.(IV.17) számú AB határozat rendelkezései alapján a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén a bíróság hivatalból köteles megvizsgálni a Btk. 102. § (1) bekezdésében foglalt előzetes mentesítés kérdését, mely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény. Figyelemmel arra, hogy a II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtását a másodfokú bíróság próbaidőre felfüggesztette, az előzetes mentesítés lehetőségét is meg kellett vizsgálnia e vádlott vonatkozásában.

[92] Az előzetes mentesítés lényege szerint a mentesítés már a bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó ügydöntő határozatban megtörténik. Hatálya az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének napjától kezdődően érvényesül. Az előzetes bírósági mentesítésre csak végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés esetén kerülhet sor, alkalmazási feltétele az elítélt mentesítésre való érdemessége. Amennyiben ez nem állapítható meg, a felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt mentesítésére a törvényi mentesítés keretében a Btk. 100. § (1) bekezdés d) pontja alapján kerül sor, a próbaidő leteltének napján.

[93] Az érdemesség vizsgálatához a törvény támpontot nem fogalmazott meg, a megállapításának szempontjait a bírói gyakorlat alakította ki. Egyrésztől leszögezhető, hogy a bíróság által a büntetés kiszabása körében már értékelt, és a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését alátámasztó körülmények az érdemességet is megalapozhatják (BJD 8779.), másrészt azonban a felfüggesztés feltételeinek fennállása még nem jelenti feltétlenül az érdemesség meglétét, hiszen ez azt jelentené, hogy önmagában a felfüggesztett szabadságvesztésre ítélet elegendő lenne az előzetes mentesítés engedélyezéséhez.

[94] Az ítélkezési gyakorlat szerint az érdemesség vizsgálata során az elkövető személyiségét, életvitelét, a bűncselekmény jellegét, az elkövetés körülményeit és indítékát összevetve kell állást foglalni. Nem a terheltek büntetőjogi felelősségéről való döntésről van tehát szó, hanem arról, hogy bűncselekményük ellenében és kiszabott büntetésük mellett a társadalom védelme igényli-e a személyükre háruló, a büntetett előélethez fűződő hátrányos következményeket is.

[95] A fenti körülményekre a másodfokú bíróság is figyelemmel volt és a II. r. vádlottat nem tartotta arra érdemesnek.

[96] Az kétségtelen tény, hogy e vádlott büntetlen előéletű volt a bűncselekmény elkövetésekor, azonban az is, hogy ellene a jelen ügyben érintett időszakot is érintően más büntetőeljárás is folyamatban van, ugyanilyen jellegű bűncselekmények elkövetése miatt, bírósági szakban. Életvitele ugyan nehéz körülményei ellenére is kedvező képet mutat, azonban nem hagyható figyelmen kívül az, hogy a büntetés kiszabása során a javára szolgáló körülmények maximálisan értékelésre kerültek, esetében enyhítő szakasz alkalmazásával került sor a büntetés kiszabására, ezek további kedvezmény alapját már nem szolgálhatják.

[97] Az előzetes mentesítésre nem adott alapot továbbá a költségvetést károsító bűncselekmény kiemelkedő társadalomra veszélyessége és a rendszeres haszonszerzése törekvés szándéka melletti társas elkövetés sem.

[98] A bírói gyakorlat következetes abban, hogy a költségvetési csalás elkövetőjével szemben akkor, ha a bűncselekmény a költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel függ össze, a költségvetési bevétel csökkenésével azonos mértékű vagyoneklobzást kell elrendelni. A vagyoneklobzást az elkövetővel szemben, illetve akkor, ha az ilyen vagyonnal nem az elkövető, hanem gazdálkodó szervezet gazdagodott (Btk. 74. § (2) bekezdés), az utóbbival szemben kell elrendelni. (95/2011. BK. Vélemény III. pont).

[99] Ennek figyelembevételével rögzíthető, hogy az irányadó tényállás szerint a költségvetési csalás következtében meg nem fizetett általános forgalmi adó összegével az I. r. vádlott által képviselt cég^{5.}, illetve a II. r. vádlott által képviselt cég^{4.} gazdagodott, azonban az elsőfokú bíróság helytállóan rendelkezett akkor, amikor e gazdasági társaságokkal szemben nem alkalmazta ezt az intézkedést, mert a cégbírósági nyilvántartásból mindkét cég törlésre került.

[100] A tényállásból következően ezen túlmenően a fentebb hivatkozottak szerint vagyoneklobzás alapjául szolgáló más tények nem voltak megállapíthatók egyik vádlottal szemben sem.

[101] Az elsőfokú bíróság a lefoglalt bűnjelekről kimerítően és helytállóan, a törvénynek megfelelően rendelkezett és a bűnügyi költség összegére és annak viselésére vonatkozó rendelkezése is törvényes.

[102] Az ítélet rendelkező részében a Be. 561. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott, a Be. 184. § (2) bekezdés f) írt személyes adat vonatkozásában pontosította az ítéltábla az I. r. vádlott lakcímére és a II. r. vádlott kézbesítési címére vonatkozó adatokat, mert abban az I. r. vádlott esetében elírás történt, a II. r. vádlott tekintetében pedig változás következett be.

[103] Fenti indokokra figyelemmel az ítéltábla - a Be. 599. § (1) bekezdés szerint nyilvános ülésen eljárva - a Be. 606. § (1) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság ítéletét Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlott vonatkozásában megváltoztatta, míg egyéb, törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdés alapján helybenhagyta.

[104] Az ítéltábla a Be. 613. § (1) bekezdése alapján megállapította a másodfokú eljárás során a II. r. vádlott kirendelt védőjének díjaként felmerült bűnügyi költséget és annak viseléséről a Be. 613. § (2) bekezdés a) pontja alapján akként döntött, hogy azt állam viseli, mert e vádlott és védő fellebbezése az enyhítés tekintetében eredményes volt.

[105] A Fővárosi Ítéltábla ítélete elleni fellebbezést a Be. 615. § (1) és (2) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2023. január 25. napján

dr. Szalai Géza s.k.

dr. Bíró Emese s.k

Radnainé dr. Solymosi Viktória s.k

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék 2022. március 31. napján kelt 27.B.1221/2019/81. számú ítélete Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlottakkal szemben a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.219/2022/15. számú ítéletével 2023. január 25. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2023. január 25. napján

dr. Szalai Géza s.k

a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül: